

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת יונתן מישרקי

פ/25/3754

הצעת חוק הגנה על בתי תפילה ותיקים (תיקוני חקיקה), התשפ"ג–2023

תיקון פקודת העיריות
1. בפקודת העיריות¹, אחרי סעיף 188 יבוא :

"מקרקעין שבהם 188א. (א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 188, עירייה לא תחליט על שינוי שימוש במקרקעין, לרבות הפסקת שימוש או שינוי בתנאי השימוש במקרקעין שבהם בית תפילה ותיק המשמש כבית תפילה עבור ציבור מתפללים ארבעים שנים לפחות לפני יום התחילה אלא באישור השר לשירותי דת, לאחר התייעצות עם רב העיר שבתחומה מצוי בית התפילה או עם נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל; לעניין זה יראו כאילו ניתנה לציבור המתפללים הרשאת שימוש כאמור בסעיף 188(ב);

(ב) בסעיף זה –

"בית תפילה ותיק" – בית כנסת;

"יום התחילה" – יום תחילתו של חוק הגנה על בתי תפילה ותיקים (תיקוני חקיקה), התשפ"ג–2023;

"ציבור מתפללים" – לפחות מניין אנשים המתפללים בדרך קבע בבית התפילה."

תיקון פקודת המועצות המקומיות
2. בפקודת המועצות המקומיות², בסעיף 34א, אחרי "188", יבוא "188א".

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

תיקון חוק רשות 3. בחוק רשות מקרקעי ישראל, התש"ך-1960³, אחרי סעיף 2ה יבוא:
מקרקעי ישראל

12. "מקרקעי ישראל שבהם בית תפילה ותיק (א) הרשות לא תחליט על שינוי שימוש במקרקעין, לרבות הפסקת שימוש או שינוי בתנאי השימוש במקרקעין שבהם בית תפילה ותיק המשמש כבית תפילה עבור ציבור מתפללים ארבעים שנים לפחות לפני יום התחילה אלא באישור השר לשירותי דת, לאחר התייעצות עם רב העיר שבתחומה מצוי בית התפילה או עם נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל; לענין זה יראו כאילו הוקצתה לציבור המתפללים הרשאת שימוש;

(ב) בסעיף זה –

"בית תפילה ותיק" – בית כנסת;

"יום התחילה" – יום תחילתו של חוק הגנה על בתי תפילה ותיקים (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023;

"ציבור מתפללים" – לפחות מניין אנשים המתפללים בדרך קבע בבית התפילה."

תיקון חוק התכנון והבנייה 4. בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965⁴, אחרי סעיף 99 יבוא:
והבנייה

99א. "שינוי ייעוד של קרקע שבה בנוי בית תפילה ותיק שינוי ייעוד של קרקע שבה בנוי בית תפילה ותיק שחלות עליו הוראות סעיף 188א לפקודת העיריות או הוספת שימושים במגרש בו בנוי בית תפילה כאמור, טעון אישור השר לשירותי דת; השר יתן אישור כאמור לאחר התייעצות עם רב העיר שבתחומה מצוי בית התפילה או עם נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל."

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

³ ס"ח תש"ך, עמ' 57.

⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

דברי הסבר

הצעת חוק זו נועדה להסדיר את זכויות השימוש בבתי תפילה שנבנו לפני עשרות רבות של שנים, חלקם לפני קום המדינה, על שטחים הרשומים כיום על שמן של רשויות ציבוריות (רשויות מקומיות, מדינת ישראל, רשות מקרקעי ישראל, קק"ל וכד'), ושימשו את המתפללים במשך כל השנים, ללא הקצאה מסודרת.

ברוב המקרים מדובר בבתי תפילה שהוקמו ונבנו על ידי ציבור המתפללים. בחלק מהמקרים גם השטחים שעליהם נבנו בתי התפילה נרכשו על ידי המתפללים, כאשר איש לא ייחס חשיבות לרישומים בעת ההיא. הנחת היסוד של כל הגורמים הרלוונטיים (הרשויות והמתפללים) היתה שבתי התפילה ישמשו למטרתם לדורי דורות.

מטרת הצעת החוק היא שמירה על המצב הקיים בו בתי הכנסת ימשיכו לשמש קהילות מתפללים בהתאם לכוונות ההיסטוריות.

הצורך בחקיקה זו עלה בשנים האחרונות בנסיבות שונות. כך למשל ננקטו הליכים נגד מתפללים עקב נהלי הקצאות חדשים שאינם מתיישבים עם זכויות הקניין והשימוש שהוסדרו תחת מערכות נורמטיביות אחרות ועוד.

לאור האמור, מוצע לקבוע שבתי תפילה ותיקים שנבנו לפני עשרות שנים ועדיין משמשים לתפילה, ימשיכו לשמש את ציבור המתפללים, וכי כל שינוי בהקצאת המקרקעין שבהם מצוי בית התפילה או שינוי ייעוד של אותם מקרקעין יחייבו את אישור השר לשירותי דת. השר ייתן את החלטתו בעניין לאחר שנועץ עם רב העיר שבה מצוי בית התפילה או עם נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל. הסדר זה יביא לכך שככלל בתי התפילה הוותיקים ימשיכו לשמש את ציבור המתפללים, וכי כל שינוי שימוש יחייב בחינה משמעותית יותר.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ח בתמוז התשפ"ג (17.07.2023)